

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Кулинич К.В., ЗДОБУВАЧ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА*

Удосконалення системи управління земельними ресурсами має надзвичайно важливе значення саме тепер, коли набувають розвитку ринкові відносини в усіх галузях економіки. Серед основних напрямів управлінської діяльності в галузі земельних відносин важливе місце займають обґрунтування, розробка і практична реалізація оптимізаційних моделей формування системи управління на різних ієрархічних рівнях держави, законодавчо-нормативне забезпечення та професійність застосування сучасних методів управління земельними ресурсами. Для формування сучасної системи управління земельними ресурсами важливим є чітке визначення її завдань, функцій та принципів організації управління. А саме управління земельними ресурсами належить до однієї з важливих наук, необхідних для людей, які використовують або користуються благами землі, а також працюють у цій сфері.

Сучасна система управління земельними ресурсами є недостатньо збалансованою і не забезпечує позитивний результат в досягненні високої економічної ефективності та екологічної безпеки в землекористуванні. Тому необхідно здійснити перегляд концептуальних орієнтирів і пріоритетів розподілу функцій управління земельними ресурсами на різних рівнях і ланках влади.

Для реалізації основних механізмів управління земельними ресурсами необхідна наявність достовірної інформації про об'єкти управління, яку містить державний земельний кадастр, а тому створення відкритої системи державного земельного кадастру, проведення оцінки земель слід вважати одним із ключових завдань державної земельної політики. Сучасний стан землегосподарювання вимагає негайного та рішучого перегляду складових земельної політики та розробки нової стратегії у сфері землекористування, в якій роль держави має істотно посилитися. Державні органи влади

* Науковий керівник – Гуторов О.І. д.е.н., професор

повинні створити умови та активно сприяти процесу формування соціально та екологічно орієнтованих раціональних моделей землекористування.

Ефективне використання сільськогосподарських земель слід розуміти як складне соціально-економічне явище, що пов'язане з їх господарським використанням в найефективнішій для конкретних умов простору і часу спосіб, отриманням суспільством від землі потрібного економічного результату, із забезпеченням відновлення родючості ґрунтів. Формування ефективного використання сільськогосподарських земель повинно вирішуватися шляхом забезпечення балансу між необхідним економічним ростом та збереженням і відтворенням родючості земельних ресурсів.

В нових умовах господарювання важливим заходом у справі управління ефективним використання земель є запровадження економічного стимулювання їх власників і користувачів, у тому числі орендарів. Критеріями економічного стимулювання власників землі та землекористувачів є відтворення і підвищення родючості ґрунтів відносно їх базового рівня при одержанні земель у власність до користування, у тому числі на умовах оренди, охорона сільськогосподарських угідь.

Вирішення проблеми підвищення ефективності управління використання земель можливе лише при застосуванні системного підходу до основних типів ґрунтів досліджуваного підприємства, їх агротехнічних особливостей, системи сівозмін, рівня удобрення й розподілу добрив з метою відтворення родючості ґрунту, створення умов розвитку тваринництва при повноцінному забезпеченні кормами, що в цілому пов'язано з формуванням й високоефективним використанням виробничих ресурсів. Важливим напрямом збільшення обсягів виробництва продукції рослинництва, підвищення її якості та окупності витрат є перехід до вирощування сільгоспкультур за ресурсоощадними технологіями.

Ресурсоощадні технології ґрунтовані на управлінні процесом формування врожаю, який забезпечує скорочення розриву між потенційною і реальною продуктивністю сільськогосподарських культур. Сутність їх полягає в оптимізації факторів урожайності протягом усього періоду вегетації рослин. Якщо при традиційній технології матеріально-технічні ресурси забезпечуються виходячи із можливостей, які є в даному конкретному підприємстві, то при ресурсоощадній технології – із потреби в них для одержання запрограмованого рівня врожаю з меншими витратами на одиницю

продукції. При впровадженні ресурсоощадних технологій важливо розробити комплекс організаційно-економічних заходів, які направлені на раціональне використання робочого часу працівників, системи машин та інших ресурсів. Високу віддачу трудових і матеріально-технічних засобів ресурсоощадні технології забезпечують лише при додержанні усього комплексу рекомендованих заходів. Відхилення хоча б в одній ланці загального технологічного ланцюга супроводжується не лише зниженням урожайності сільськогосподарських культур, а й зменшенням рівня окупності витрат.

Одним із завдань держави є створення заохочувальних умов для підтримки природної родючості землі. Отже, мають діяти інституційний та еколого-економічний механізми, які об'єднують б у собі ринковий принцип вільного вибору суб'єктами господарювання видів продукції для виробництва та принципів державного регулювання через економічні важелі впливу. З огляду на ці принципи, необхідно запровадити штрафні санкції за втрату поживних речовин під час вирощування соняшнику, ріпаку озимого та кукурудзи на зерно.

Література

1. Варламов А.А., Нагаев Р.Т., Кальченко С.А. Методологические положения управления земельными ресурсами: монография. М.: ГУЗ, 2011. 245 с.
2. Відтворення та ефективне використання ресурсного потенціалу АПК / Теоретичні і практичні аспекти /. Відп. редактор акад. УААН В. М. Трегобчук. Київ: Ін-т економіки НАН України, 2003. 259 с.
3. Гуторов О.І. Теоретико-методологічні засади розвитку та інституціонального забезпечення трансформації земельних відносин в Україні. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. Харків, 2019. № 4. С. 280–292.
4. Онегіна В.М., Луньова В.А. Стратегії інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств: монографія. Харків: ТОВ «Смуґаста типографія», 2016. 255 с.
5. Саблук П.Т. Розвиток земельних відносин в Україні. К.: ННЦ ІАЕ, 2006. 396 с.